

Τρεις γενιές αγροτών

Γεωργία
και αγροτική
ανάπτυξη

ΜΙΑ ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΩΝ

*Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε
απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση*

**Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(* Ορισμένες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στους αριθμούς 00 800 ή μπορεί να χρεώνουν την κλήση.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Δελτίο καταλογογράφησης υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012

ISBN 978-92-79-21905-4

doi:10.2762/32759

Εικονογραφήσεις: Mi Ran Collin

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2012

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Belgium

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΑΝΑΚΥΚΛΩΜΕΝΟ ΧΑΡΤΙ

Αυτό το κόμικ κυκλοφορεί με την ευκαιρία της 50ής επετείου της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ) της ΕΕ. Η οικογένεια είναι φανταστική, αλλά η ιστορία της θα μπορούσε να ταυτίζεται με τις ιστορίες αμέτρητων αγροτικών οικογενειών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Τρεις γενιές αγροτών

Όλες οι οικογένειες έχουν ιστορίες να διηγηθούν. Αυτή εδώ είναι η δική μας. Καλύπτει τα τελευταία 50 χρόνια —δύσκολε εποχές στην αρχή, καλύτερες όμως σήμερα. Οι γεωργοί ήταν ένα είδος σχεδόν υπό εξαφάνιση. Η Ευρώπη εμφανίστηκε σαν σωτήρας. Η ΕΕ μάς έδωσε κίνητρα και μάς πρόσφερε ένα οικονομικό δίκτυ ασφαλείας. Όσα όμως χρήματα κερδίσαμε τόσο καιρό, τα κερδίσαμε άξια, μέχρι το τελευταίο λεπτό, και συχνά μέσα από δύσκολες διαδρομές. Αν δεν είσαι έξυπνος, ή προετοιμασμένος να κοπιώσεις ή να ρισκάρεις, πάλι μπορεί να αποτύχεις. Σ' αυτό το αγρόκτημα κανείς δεν κάθεται —ακόμη και η γάτα δουλεύει· κυνηγάει τα ποντίκια.

Η ιστορία του παππού — η πρώτη γενιά

Με λένε Ζαν. Γεννήθηκα τον Μεσοπόλεμο στη Νορμανδία από οικογένεια γεωργών. Το αγρόκτημα ανήκε στην οικογένεια για πολλές γενιές. Ακόμα εκεί μένουμε, αλλά κουμάντο κάνουν η κόρη μου κι ο εγγονός μου. Όλοι οι άνθρωποι με τους οποίους μεγάλωσα καταγίνονταν με τη γη. Το χωριό ήταν η ζωή μας. Στην ύπαιθρο ζούσε πολύ περισσότερος κόσμος απ' ό,τι σήμερα.

Ο πόλεμος ήταν αληθινή κόλαση. Άρχισα να διευθύνω το αγρόκτημα λίγο μετά το τέλος του. Σχεδόν τα πάντα μοιράζονταν με συσσίτιο. Ο κόσμος δεν είχε αρκετά τρόφιμα· εμείς οι γεωργοί δεν μπορούσαμε να καλύψουμε τις ανάγκες του. Είχαμε απλώς ένα μικρό αγρόκτημα, με γαλακτοφόρες αγελάδες, γουρούνια και μερικά κοτόπουλα. Ήμασταν φτωχοί, ο κόπος αβάσταχτος, και το μέλλον δυσοίωνα.

Έπειτα, στη δεκαετία του 1960, τα πράγματα άρχισαν να βελτιώνονται. Η ΕΕ παρείχε επιδοτήσεις και εγγυημένη τιμή για τα προϊόντα μας. Αγοράσαμε τρακτέρ και ρυμούλκα, για να δουλεύουμε γρηγορότερα- η παραγωγή μας αυξανόταν με κάθε σοδειά. Παρ' όλα αυτά, οι μακροπρόθεσμες προοπτικές που ανοίγονταν για τους νέους ήταν λιγότες. Παντού, γύρω μας, εγκατέλειπαν την ύπαιθρο και αναζητούσαν μια καλύτερη τύχη στις πόλεις.

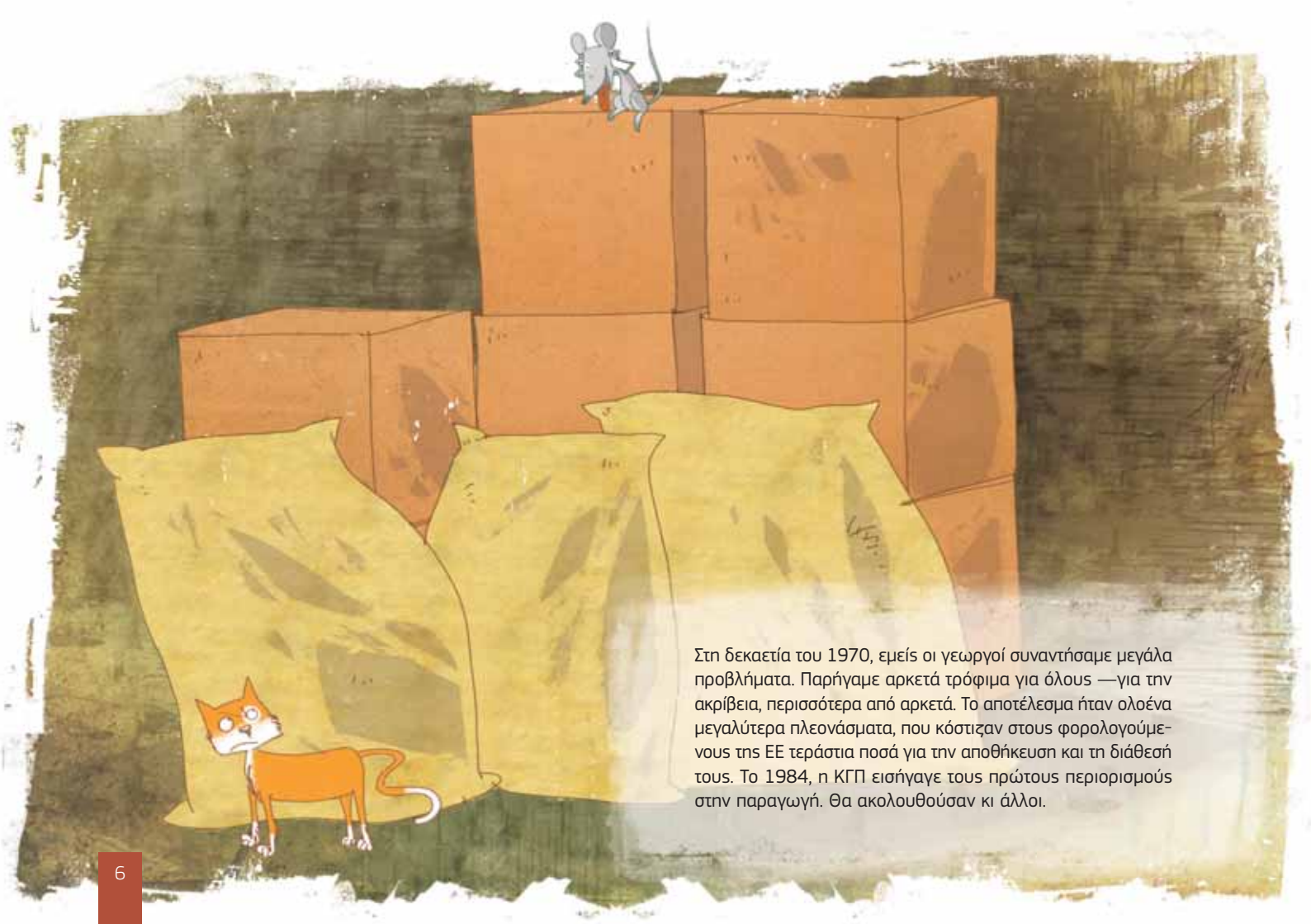
Δεν τα κατάφερναν πάντα. Μιλάμε για τη δεκαετία του 1960 —την εποχή των χίπι— με ναρκωτικά και ροκ εντ ρολ και τα λοιπά. Οι νέοι ξόδευαν τα χρήματά τους πριν καλά-καλά τα βγάλουν. Μερικοί τα πήγαν καλά: σήμερα έχουν μεγάλα σπίτια και μεγάλα αυτοκίνητα. Άλλοι απλώς εξαφανίστηκαν από τον χάρτη. Πολύ λίγοι επέλεξαν να γυρίσουν εδώ.

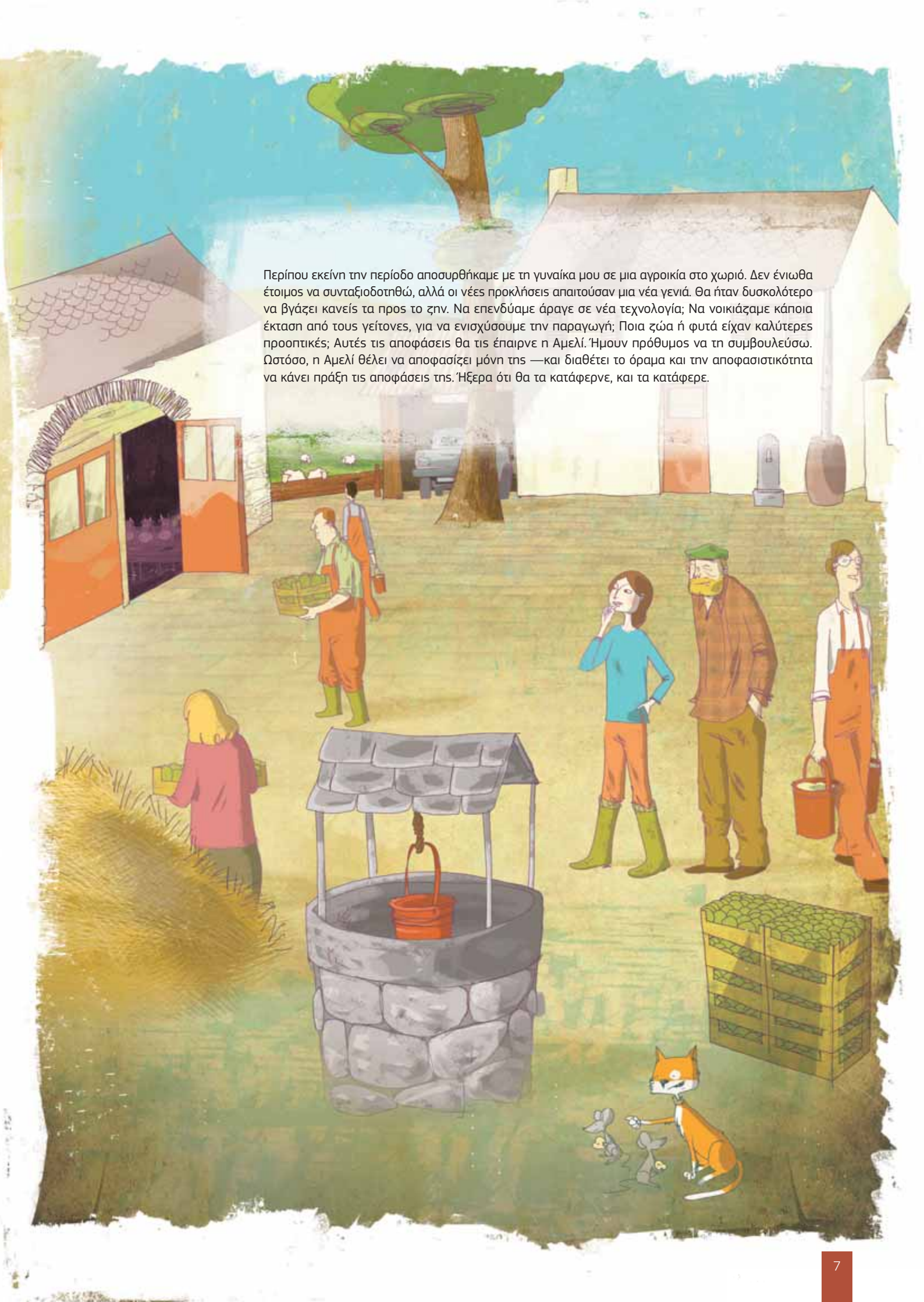
Βρεθήκαμε σε δίλημμα. Το αγρόκτημα πήγαινε καλύτερα χάρη στη βοήθεια της ΕΕ. Με τα καινούργια μηχανήματα μπορούσαμε να κάνουμε περισσότερα, με λιγότερο κόπο. Πήραμε ένα υπολογισμένο ρίσκο και υιοθετήσαμε νέες τεχνολογίες, νωρίτερα από όλους τους γείτονές μας. Πλέον μπορούσαμε να ζούμε με το εισόδημά μας χωρίς πολυτέλειες, αλλά με ασφάλεια. Με τη γυναίκα μου τη Μαρί πήγαμε για πρώτη φορά διακοπές. Τα παιδιά μας, όμως, άρχισαν να μας ρωτούν για το μέλλον τους. Καθώς οι περισσότεροι νέοι έφευγαν από τα χωριά και τα αγροκτήματα, ο κόσμος τούς φαινόταν γεμάτος από μεγάλους, όπως εμείς, και μικρά παιδιά, με ένα χάσμα ανάμεσα. Λοξοκοίταζαν κι αυτοί προς την πόλη.

Βοηθήσαμε τα τρία μας παιδιά να πάρουν τις αποφάσεις τους. Δεν υπήρχε αρκετή καλλιεργήσιμη γη για όλους, ούτε είχε νόημα να την κατατεμαχίσουμε. Τα δύο αγόρια πήγαν στην πόλη: ο ένας έγινε ηλεκτρολόγος-μηχανικός και ο άλλος οδηγός του μετρό. Από τη στιγμή που είχαν καλές δουλειές, έμειναν εκεί. Στην κόρη μας όμως την Αμελί άρεσε η ύπαιθρος. Πήγε στη γεωργική σχολή, για να μάθει σχετικά με τις νέες τεχνικές, τις φυτικές ποικιλίες, τις ζωικές φυλές και τη διαχείριση αγροκτήματος.

Στη δεκαετία του 1970, εμείς οι γεωργοί συναντήσαμε μεγάλα προβλήματα. Παρήγαμε αρκετά τρόφιμα για όλους —για την ακρίβεια, περισσότερα από αρκετά. Το αποτέλεσμα ήταν ολοένα μεγαλύτερα πλεονάσματα, που κόστιζαν στους φορολογούμενους της ΕΕ τεράστια ποσά για την αποθήκευση και τη διάθεσή τους. Το 1984, η ΚΓΠ εισήγαγε τους πρώτους περιορισμούς στην παραγωγή. Θα ακολουθούσαν κι άλλοι.

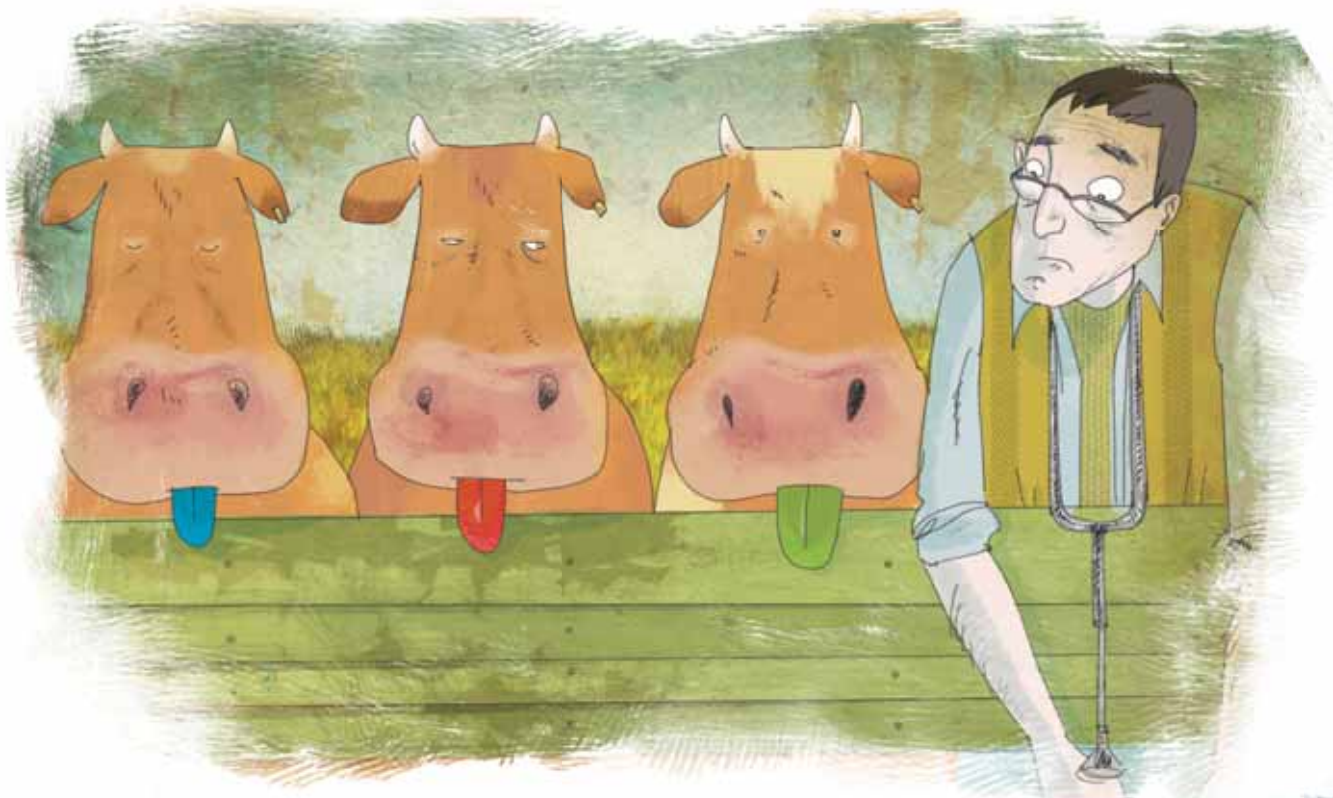
Περίπου εκείνη την περίοδο αποσυρθήκαμε με τη γυναίκα μου σε μια αγροικία στο χωριό. Δεν ένιωθα έτοιμος να συνταξιοδοτηθώ, αλλά οι νέες προκλήσεις απαιτούσαν μια νέα γενιά. Θα ήταν δυσκολότερο να βγάξει κανείς τα προς το ζην. Να επενδύαμε άραγε σε νέα τεχνολογία; Να νοικιάζαμε κάποια έκταση από τους γείτονες, για να ενισχύσουμε την παραγωγή; Ποια ζώα ή φυτά είχαν καλύτερες προοπτικές; Αυτές τις αποφάσεις θα τις έπαιρνε η Αμελί. Ήμουν πρόθυμος να τη συμβουλευτώ. Ωστόσο, η Αμελί θέλει να αποφασίζει μόνη της —και διαθέτει το όραμα και την αποφασιστικότητα να κάνει πράξη τις αποφάσεις της. Ήξερα ότι θα τα κατάφερνε, και τα κατάφερε.

Η ιστορία της Αμελί

Στην αρχή κάποιοι δυσκολεύονταν να αποδεχτούν ότι εγώ ήμουν το αφεντικό, και όχι απλώς η γυναίκα του. Μόλις ανέλαβα το αγρόκτημα, διαισθανόμουν ότι πλησίαζαν μεγάλες και αναπόφευκτες αλλαγές. Έπρεπε να είμαστε πιο προσεκτικοί ως προς τη χρήση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος. Εκτός αυτού, άλλαξαν και οι επιθυμίες των καταναλωτών. Ανταποκριθήκαμε γρήγορα, εστιάζοντας περισσότερο στις τοπικές σπεσιαλιτέ και τα βιολογικά τρόφιμα που φαίνονταν να αρέσουν στον κόσμο. Δυο χρόνια αργότερα παντρεύτηκα τον Πολ, που τώρα διευθύνει μαζί μου το αγρόκτημα.

Μια άλλη αλλαγή αφορούσε τη βιοποικιλότητα. Ο αριθμός των πουλιών, των μελισσών, των άλλων εντόμων και των φυτών μειωνόταν. Αντιλαμβανόμενοι ότι η διατήρηση μικρών φυσικών εκτάσεων γύρω από τις καλλιέργειές μας θα τα βοηθούσε να επανέλθουν. Η ύπαιθρος ανήκει σε όλους. Μερικά παιδιά δεν έχουν δει ποτέ από κοντά ζώα του αγροκτήματος ή άγρια ζωή, παρά μόνο στην τηλεόραση. Αυτό είναι για μένα δύσκολο να το φανταστώ. Οι αγροτικές περιοχές πρέπει να είναι ο φυσικός χώρος για την αναψυχή και την ξεκούραση των κατοίκων των πόλεων. Εδώ υπάρχουν τα πάντα, για να τα απολαύσουν αυτοί και τα παιδιά τους.

Η γεωργία δεν είναι παίξε-γέλασε. Όταν εκτρέφεις ζώα, προκύπτουν προβλήματα. Μια χρονιά οι αγελάδες μας προσβλήθηκαν από αφθώδη πυρετό —έναν εφιάλτη για τον αγρότη. Εννοείται ότι φέραμε τον κτηνίατρο για τη θεραπεία τους, τα πράγματα ωστόσο δεν είναι τόσο απλά. Μας απαγορεύτηκε να μεταφέρουμε ζώα εκτός του αγροκτήματος, για να εμποδιστεί η εξάπλωση της νόσου. Δεν επιτρέπεται να πουλήσουμε ζώα ή γαλακτοκομικά. Αυτό μας κόστισε πολλά χρήματα, αλλά η ΕΕ μάς βοήθησε να καλύψουμε κάποιες από τις πρόσθετες δαπάνες και μας αποζημίωσε για ένα μέρος των ζημιών. Χωρίς αυτή τη βοήθεια, θα είχαμε εγκαταλείψει την επιχείρησή.

Όπως φαντάζεστε, αυτά ενίσχυσαν την αποφασιστικότητά μου να χρησιμοποιώ τους πόρους με μεγαλύτερη προσοχή, ειδικά το νερό και το χώμα, και να εφαρμόζω πιο φυσικές μεθόδους παραγωγής: να κρατάω τα ζώα σε ανοιχτό χώρο όσο το δυνατόν περισσότερο και να χρησιμοποιώ χημικά λιπάσματα και φυτοφάρμακα όσο το δυνατόν λιγότερο. Ωστόσο, η επιτυχημένη διαχείριση ενός αγροκτήματος σημαίνει να προλαβαίνεις τις εξελίξεις. Νοικιάσαμε μια έκταση από τους γείτονες. Εκεί αρχίσαμε να διατηρούμε πρόβατα, ώστε να έχουμε μια εναλλακτική πηγή εισοδήματος. Αρχίσα να οργανώνω επισκέψεις παιδιών με το σχολείο τους.

Πολιτικοί και κυβερνήσεις συνειδητοποιούν πλέον τη σημασία των γεωργών και της γεωργίας για το μέλλον των αγροτικών κοινοτήτων. Καθώς μέρος της δουλειάς μας είναι να φροντίζουμε το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους, είναι σωστό να πληρωνόμαστε γι' αυτό. Αν δεν μας πληρώσει η ΕΕ, δεν θα το κάνει κανένας άλλος. Δεν γίνεται να δουλεύουμε δωρεάν. Κι όμως, αυτή η δουλειά πρέπει να γίνεται, εφόσον θέλουμε (προσωπικά, το θέλω) να διατηρήσουμε την ύπαιθρό μας ως μέρος της κοινής μας κληρονομιάς.

Μια άλλη πρωτοβουλία ήταν να μεταποιούμε και να συσκευάζουμε περισσότερα από τα προϊόντα μας εντός του αγροκτήματος και να τα διαθέτουμε απευθείας στην τοπική αγορά ή στα τοπικά καταστήματα. Οι πελάτες δεν μας έλειπαν. Μου άρεσε να πηγαίνω τα προϊόντα του αγροκτήματος (όπως γάλα, βούτυρο, παγωτό) στην αγορά και να συναντώ τους καταναλωτές. Με αυτό τον τρόπο είχαμε μεγαλύτερο κέρδος, αντί να πουλάμε μη επεξεργασμένα προϊόντα σε χαμηλές τιμές σε μεταποιητές και διανομείς. Είχαμε τη δυνατότητα να προσφέρουμε θέσεις εργασίας μερικής απασχόλησης σε πολλούς κατοίκους του χωριού και να βοηθάμε την τοπική οικονομία. Αυτή ήταν η συνεισφορά μας στην επιβράδυνση της εγκατάλειψης της υπαίθρου και στην εξασφάλιση ενός μέλλοντος για τα παιδιά μας εδώ, εφόσον το ήθελαν. Ο γιος μας ο Βενσάν το ήθελε σίγουρα.

Νέοι ορίζοντες

Γεια σας, είμαι ο Βενσάν, ο γιος της Αμελί και του Πολ. Δουλεύω μαζί με τους γονείς μου και είμαι λέκτορας μερικής απασχόλησης στη γεωργική σχολή. Εκεί γνώρισα τη γυναίκα μου, την Εύα. Είχε έρθει από την Πολωνία, με πρόγραμμα ανταλλαγής φοιτητών. Κι αυτή προέρχεται από οικογενειακό αγρόκτημα. Η γεωργία στην κεντρική ή την ανατολική Ευρώπη παραμένει δύσκολη. Ο κόσμος εγκαταλείπει μαζικά την ύπαιθρο. Για όσους μένουν πίσω, έχουν αλλάξει πολλά. Όλοι αυτοί οι κανόνες της ΕΕ στην αρχή προκαλούσαν απορία, ακόμη κι αν οι αλλαγές που εισήγαγαν ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση. Λίγοι γεωργοί μπορούσαν να δουν τους εαυτούς τους ως επιχειρηματίες. Απλώς δούλευαν σκληρά και προσδοκούσαν ότι ο καιρός θα τους απέφερε μια καλή σοδειά.

Η Εύα κι εγώ περνάμε κάποιο διάστημα στη Γαλλία, το περισσότερο όμως στην Πολωνία. Προσπαθούμε να μάθουμε ο ένας από τον άλλον και αξιοποιούμε το διαφορετικό μας υπόβαθρο, για να αναπτύξουμε την επιχείρησή μας. Στη Γαλλία οι δραστηριότητές μας έχουν αναβαθμιστεί. Ο αγροτουρισμός βρίσκεται σε ανοδική πορεία. Οι κάτοικοι των πόλεων αγοράζουν αγροικίες και αχυρώνες και τους ανακαινίζουν ως δεύτερες κατοικίες. Αυτό δίνει νέα πνοή στην περιοχή μας και, επιπλέον, δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας.

Στην Πολωνία υπήρχαν πολλές ευκαιρίες, ειδικά όταν ξεκίνησαν οι επιδοτήσεις από τις Βρυξέλλες. Μετατρέψαμε ένα από τα κτίρια σε αγροκία, την οποία νοικιάζουμε σε τουρίστες. Θέλετε να μας επισκεφθείτε; Φέρτε και φίλους —κάθε δεύτερο σαββατοκύριακο έχουμε ζωντανή ροκ, σόουλ και χέβι μέταλ μουσική στον αχυρώνα.

Η ζωή, όμως, δεν είναι εύκολη ούτε στη Γαλλία ούτε στην Πολωνία. Ο κόσμος μας είναι διαφορετικός από αυτόν του παππού μου. Εκείνος αντιμετώπισε τις δικές του προκλήσεις κι εμείς αντιμετωπίζουμε τις δικές μας. Ανάμεσά τους είναι οι αυστηρότερες προδιαγραφές για την ποιότητα και την ασφάλεια, καθώς και την καλή μεταχείριση των ζώων. Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για μας είναι η κλιματική αλλαγή, με περισσότερα ακραία φαινόμενα ξηρασίας και πλημμυρών. Η πεθερά μου παραλίγο να πνιγεί όταν το κοντινό τους ποτάμι ξεχείλισε πριν από δυο χρόνια. Έχασαν το μεγαλύτερο μέρος της σοδειάς και τα μισά τους ζώα. Και δεν ήταν ασφαλισμένοι. Τώρα πήραν το μάθημά τους.

Όπου μπορούμε, αγωνιζόμαστε ενάντια στην κλιματική αλλαγή. Όπου δεν μπορούμε, προσαρμοζόμαστε σε αυτή. Ασφαλιστήκαμε για το ενδεχόμενο ζημιών στις καλλιέργειες. Συμβάλλουμε και στον περιορισμό των εκπομπών άνθρακα. Οι ανεμογεννήτριές μας παράγουν καθαρή ηλεκτρική ενέργεια και μετατρέπουμε τα απόβλητα του αγροκτήματος σε βιοαέριο χαμηλού άνθρακα, ως εναλλακτική λύση στο καύσιμο ντίζελ.

Με την Εύα κοιτάζουμε τα παιδιά μας και ανησυχούμε για το μέλλον —αλλά αυτές είναι οι ανησυχίες κάθε γονέα: Πώς θα βρουν τα παιδιά μας το δρόμο τους μέσα στον δύσκολο και μπερδεμένο κόσμο που ζούμε; Εδώ στην ύπαιθρο έχουμε τη δυνατότητα να τους προσφέρουμε ένα ασφαλές μέλλον. Θα μείνουν όμως; Το ελπίζουμε.

Εδώ στο αγρόκτημα, δεν υστερούμε σε υψηλή τεχνολογία. Χρησιμοποιούμε GPS, κινητά τηλέφωνα και άλλες κινητές συσκευές για ένα σωρό πράγματα, από τα μετεωρολογικά δελτία, την παρακολούθηση των τιμών της αγοράς και τον έλεγχο της παράδοσης των προμηθειών μέχρι τη χαρτογράφηση του αγροκτήματος. Το χωριό σφύζει από ζωή. Και τα δυο αγροκτήματά μας διαθέτουν καφενείο. Φιλοξενούμε γάμους και επιχειρηματικές εκδηλώσεις σε κτίρια που έχουμε μετατρέψει κατάλληλα για τον σκοπό αυτόν. Στη Γαλλία διοργανώνουμε επίσης παιδικά πάρτι τα σαββατοκύριακα. Η περιφραγμένη εσωτερική αυλή δίνει στο αγρόκτημα όψη κάστρου, και εμείς νοικιάζουμε κοστούμια και διοργανώνουμε μεσαιωνικά συμπόσια.

Το 2012 κλείνει λοιπόν ένας κύκλος. Όπως ο παπούς μου πριν από 50 χρόνια, έτσι κι εμείς βοηθάμε να τραφεί ο κόσμος, τόσο στην Ευρώπη όσο και πέρα από αυτή. Σήμερα, ωστόσο, κάνουμε πολλά περισσότερα: φροντίζουμε το περιβάλλον, διαχειριζόμαστε τους περιορισμένους φυσικούς πόρους που διαθέτουμε και ακολουθούμε τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις. Επιπλέον, συνεισφέρω στην τοπική κοινότητα. Πάντως, το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός μας εξακολουθεί να προέρχεται από τη γεωργία.

Χαίρομαι που έχω κοντά μου την οικογένειά μου έπειτα από όλα αυτά τα χρόνια και νιώθω περήφανος που καλλιεργούμε ακόμα τη γη. Ήταν και παραμένει μια ζωή δύσκολη, που όμως σε ανταμείβει. Ο κόσμος πάντα θα χρειάζεται τρόφιμα, άρα και αγρότες. Σε καιρούς οικονομικής αναταραχής, εμείς έχουμε ακόμα τη γη μας. Και αυτή πάντα θα συνεργάζεται μαζί μας, για να μας δώσει τα τρόφιμα που χρειαζόμαστε, αρκεί να τη φροντίζουμε. Τώρα είναι η σειρά των νέων να γράψουν το επόμενο κεφάλαιο στην ιστορία που μας δένει με αυτή τη γη.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τρεις γενιές αγροτών

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012

2012 — 16 σ. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-21905-4

doi:10.2762/32759

Αυτό το κόμικ κυκλοφορεί με την ευκαιρία της 50ής επετείου της κοινής γεωργικής πολιτικής της ΕΕ.
Η οικογένεια είναι φανταστική, αλλά η ιστορία της θα μπορούσε να ταυτίζεται με τις ιστορίες αμέτρητων αγροτικών οικογενειών σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης
<http://ec.europa.eu/agriculture/50-years-of-cap>

Υπηρεσία Εκδόσεων

ISBN 978-92-79-21905-4

9 789279 219054

doi:10.2762/32759